

Катедра „Архитектура и урбанистика“

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р арх. Александър Д. Слаев

за предварително обсъждане на дисертационен труд
за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“,

Професионално направление:

5.7 „Архитектура, строителство и геодезия“,

Докторска програма

„Териториално и ландшафтно устройство и градоустройство“

Докторант: арх. Петър Николаев Николов

Научен ръководител: проф. д.а.н. арх. Иван Никифоров

Катедра: “Архитектура и урбанистика” към Архитектурния факултет
на Варненския свободен университет “Черноризец Храбър”, Варна

ТЕМА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД:

**Комуникационно - транспортна система и пространствена
структура на големи и много големи градове в България**

Настоящото становище е изготвено в съответствие със заповед № 355 от 27.05.2021 на ректора на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ за назначаване на Научно жури по процедура за защита на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на арх. Петър Н. Николов по професионално направление 5.7 „Архитектура, строителство и геодезия“, докторска програма „Териториално и ландшафтно устройство и градоустройство“.

Арх. Петър Н. Николов, преподавател в Архитектурния факултет на Варненския свободен университет, е представил пред Катедра “Архитектура и урбанистика” разработена от него докторска дисертация на тема „Комуникационно-транспортна система и пространствена структура на големи и много големи градове в България“.

Представената от докторанта дисертация съдържа увод, изложение в четири глави, заключение, библиография и две приложения.

В уводната част са изложени:

Темата на разработката:

Актуалността и значимостта на проблема, предопределена от нарастващите комуникационно-транспортни проблеми на градовете в България и засилване на влиянието им върху тяхната пространствена структура;

Обекта и предмета на изследването проблемите, свързани с развитието на комуникационно-транспортната система и пространствена структура на големите и много големи градове в България от Освобождението до 2020 г. и тяхната взаимна свързаност;

Изследователския проблем на проучването;

Авторова теза: Промяната в пространствената структура и комуникационно-транспортната система на населените места е обусловена от факторите подвижност и достъпност, и историческото развитие на селищата. Планирането в България все още е насочено към улесняване движението на лични моторни превозни средства, което е съществен недостатък за устойчивото градско развитие. Налице е сериозно изоставането от популярни в Западна Европа добри практики за даване приоритет на алтернативните форми на градски транспорт.

Целта и задачите и на изследването: разкриване на взаимни връзки и зависимости в еволюцията на развитие на комуникационно-транспортната система и пространствената структура на големи и много големи градове в България. Формулирани са следните задачи: да проследи еволюцията на големи и много големи градове в България и на тяхната КТС от Освобождението до 2020 г.; да направи диахронен анализ на градоустройственото и комуникационно – транспортно развитие на разглежданите градове за последните 140 години; да проследи степента на нарастване на територията на градовете, заложен в градоустройствените им планове и населението им през разглежданите периоди; да изследва непроменливите през годините комуникационни направления (инварианти) и да ги илюстрира графично; да разработи графично съпоставяне на пространствената и комуникационно–транспортна еволюция на Пловдив, Варна, Бургас, Русе и Стара Загора.

Териториалния и времеви обхват на изследването;

Методологията и инструментариума на изследването.

Съдържанието на дисертацията е изложено в следните четири глави:

I. Градоустройствено и транспортно развитие на големи български градове от Освобождението до 9 септември 1944 г.

II. Влияние на транспортните системи върху пространствената структура на големи и много големи градове в България между 9 септември 1944 г. и 10 ноември 1989 г.

III. Промяна в градоустройственото и комуникационно – транспортно развитие на големи и много големи градове в България след 10 ноември 1989 г.

IV. Графично съпоставяне на пространствената и комуникационно – транспортна еволюция на Пловдив, Варна, Бургас, Русе и Стара Загора.

Приложения:

1. Градоустройствени и комуникационно-транспортни планове на градовете Пловдив, Варна, Бургас, Русе и Стара Загора в периода 1878 – 2020 г.; Списъчен табличен вид.

2.Изменение в броя на населението за Пловдив, Варна, Бургас, Русе и Стара Загора в периода 1878 – 2020 г.

Изследването на паралелните процеси в историческото развитие на плановете селищни структури (ПСС) и комуникационно-транспортните системи (КТС) на градовете Варна, Пловдив, Бургас Стара Загора и Русе у нас от Освобождението от Османско владичество до второто десетилетие на двадесет и първи век е задълбочено и успешно обобщено и синтезирано. На тази основа в края на четвърта глава арх. П. Николов достига до съществени изводи относно изохрона на достъп, ролята на дигиталните средства за проектиране, включително съвременните програмни продукти при разработването на ОУП, адекватността на прогнозите за териториално и демографско нарастване, както и обосновани изисквания за оптимизирането на модалния сплит в големите български градове. Авторът достига до важни заключения, свързани с оползотворяването на възможностите на съвременните програмни продукти при планирането на различните форми на мобилност и с недостатъчната ефективност на прилаганите подходи за планиране на устойчиви градски комуникации. Докато изводите за ролята на пешеходния изохрон и за възможностите на дигиталните средства за проектиране имат нужда от допълнително прецизиране (доизясняване на връзката между пешеходната достъпност, останалите форми на устойчива мобилност и традиционните форми на

транспорт), заключенията за ограничените възможности на прогнозирането при разработването на ПУП на населените места и подробни КТП към ПУП са навременни, уместни и важни. Поради тези ограничени възможности проектантите продължават да залагат перспективно териториално и демографско нарастване при планиране на новите ОУП, което в най-често не се потвърждава в практиката. Най-съществените приноси на дисертацията се свързват със заключенията, че в крайна сметка направените в началото на ХХІ в. общи устройствени планове, включително транспортни планове и схеми към ОУП, продължават тенденцията на автомобилно-доминирано планиране, както и с идентифицирането на необходимостта новите ОУП да се фокусират повече върху преструктуриране на компактната градска територия и така да създават условия за намаляване нуждите от активно ползване на личните автомобили в ежедневието.

Приноси на труда

1. Систематизиран е голям обем графична и текстова информация, касаеща градоустройствената и транспортна еволюция на Пловдив, Варна, Бургас, Стара Загора и Русе от Освобождението до днешни дни;
2. Направен е диахронен анализ на градоустройственото и комуникационно – транспортно развитие на разглежданите градове за последните 140 години.
3. Разработено е графично съпоставяне на пространствената и комуникационно – транспортна еволюция на Пловдив, Варна, Бургас, Стара Загора и Русе, заложена в градоустройствените им планове, с изобразяване на основната улична мрежа на разглежданите градове;
4. Направено е паралелно проследяване на степента на нарастване на територията на градовете, заложена в градоустройствените им планове и населението им през разглежданите периоди;
5. Изследвани са и са графично илюстрирани непроменливите през годините комуникационни направления (инварианти).

Забележки и препоръки:

Препоръчвам на арх. Николов да продължи изследователската си дейност по развитата в дисертацията тема като се фокусира главно върху проблемите на

устойчивата градска мобилност, нейното значение за комуникационно-транспортните системи (КТС) на градовете, урбанистичните форми и развитие на плановите селищни структури (ПСС). След допълнително задълбочаване и развитие на изследването в тази насока, препоръчвам дисертацията да бъде издадена като самостоятелна монография.

Заключение

Според направените констатации и изводи относно уместността и актуалността на темата и високите качества на представеното от арх. Петър Николов проучване, смятам, че дисертацията определено съдържа теоретични и научно-приложни резултати, представляващи оригинален принос към теорията. Потвърждавам позицията си, че арх. Петър Н. Николов и неговият труд отговарят на изискванията за придобиване на ОНС „доктор“ по чл. 26, ал. 2 и 3 и чл. 12, ал. 3 на ЗРАСРБ. Съответно, подкрепям неговата кандидатура и предлагам на Научното жури да присъди на арх. Петър Николов образователна и научна степен „ДОКТОР“ за изготвената и успешно защитена дисертация на тема: „Комуникационно-транспортна система и пространствена структура на големи и много големи градове в България“.

18.06.2021

проф. д-р Александър Д. Слаев